C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-916/2024 Judecătoria Orhei sediul Rezina
1-24076537-03-21rji-25072025 Judecător: Igor Negreanu

D E C I Z I E
În Numele Legii

16 septembrie 2025 mun. Bălți

Colegiul Penal al Curții de apel Nord

Avînd în componența sa:
Președintele de complet
Judecătorul: Cristina Prisacari
Judecătorii: Aurelia Andronache și Ecaterina Arseni

judecând în ordine de recurs, recursul directorului interimar, comisar de justiție în cadrul Penitenciarului nr. 17-Rezina, Adrian Paterău împotriva ***încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 26 iunie 2025*** privind admiterea plângerii condamnatului **Florea Nicolae** împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 11.07.2024 condamnatul Florea Nicolae a depus în instanţa de judecată plângere referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 12.11.2024 s-a admis plângerea condamnatului Florea Nicolae împotriva administraţiei instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenţei CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că condamnatul Florea Nicolae a fost deținut în Penitenciarul nr. 5-Cahul în

perioada de timp: 28.01.2022-28.03.2022; 28.11.2022-10.04.2023; 22.05.2023-26.06.2023; 24.07.2023-09.02.2024 și 26.02.2024-08.04.2024-469 zile; în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada de timp: 16.04.2024-10.06.2024 – 55 zile și în Penitenciarul nr. 13-Chișinău în perioada de timp: 28.03.2022-25.07.2022, 10.04.2023-22.05.2023, 26.06.2023-24.07.2023, 08.04.2024-16.04.2024 – 197 zile, iar în total o perioadă de 721 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale iar în rezultat, s-a redus pedeapsa condamnatului Florea Nicolae Ion, născut la 18.05.1994, stabilită prin sentința judecătoriei Chișinău, sect. Buiucani din 30.05.2024, cu 72 zile, pentru perioada de 721 zile, în care acesta s-a aflat în Penitenciarul nr. 5-Cahul, Penitenciarul nr. 18-Brănești și în Penitenciarul nr.13-Chișinău, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, perioada de 1 zi calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, care nu a putut fi redusă, fiind lăsată în continuare la termenul de executare a pedepsei de către condamnatul Florea Nicolae.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 03.04.2025, s-a dispus casarea parțială a încheierii nominalizate cu trimiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 26 iunie 2025, s-a admis parțial plângerea depusă de condamnatul Florea Nicolae, declarată împotriva administrației instituției penitenciare, Penitenciarul nr. 17 Rezina, cu privire la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, după cum urmează:

- în Penitenciarul nr. 5-Cahul în perioada de timp 26.02.2024-08.04.2024 - 75 zile;
- în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada de timp: 16.04.2024-10.06.2024 – 55 zile;
- în Penitenciarul nr. 13-Chișinău în perioadele de timp 25.07.2022-28.11.2022 şi 08.04.2024-16.04.2024 - 134 zile, iar în total o perioadă de 264 zile.

S-a redus pedeapsa condamnatului Florea Nicolae stabilită prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 30.05.2024, cu 26 zile.

Perioada de 4 zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, care nu au putut fi reduse, au fost lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei de către condamnatul Florea Nicolae.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, aceasta în termen a fost contestată cu recurs de către directorul interimar, comisar de justiție în cadrul Penitenciarului nr. 17-Rezina, Adrian Paterău care a solicitat admiterea cererii de

recurs, casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 26 iunie 2025, pronunțarea unei noi decizii potrivit modului primei instanței, prin care plângerea depusă de condamnatul Florea Nicolae prin prisma art. 3 CEDO să fie respinsă ca fiind neîntemeiată, or aceasta a fost adoptată în baza unui raționament superficial și fără respectarea exigenților impuse de jurisprudența CEDO și standardele naționale privind analiza probelor.

La 04 august 2025, prin încheierea Curții de Apel Nord, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de Procedură penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă fără prezența părților la proces, totodată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de Procedură penală, s-a comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 26 iunie 2025.

Până la data examinării cauzei, părțile nu au prezentat referințe pe marginea recursului, fapt ce nu împiedică examinarea lui.

Verificând argumentele invocate de recurent în raport cu materialele prezentate instanței de recurs, Colegiul în ordinea art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de Procedură penală, va respinge recursul declarat, păstrând neschimbată hotărârea atacată reieșind din următoarele considerente:

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct. 17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, *instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților*.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.*

Potrivit art. 449 alin.(1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În motivarea soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că, odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Ținând cont de faptul, că prescripția reprezintă termenul general în interiorul cărui persoana poate să-şi apere dreptul încălcat pe calea înaintării unei plângeri în instanța de judecată, la caz fiind pus în aplicare cel stabilit de art. 473/2 alin. (5) Cod de Procedură penală, pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272, Colegiul consideră, că condamnatul Florea Nicolae perfect s-a încadrat în el, aflându-se la situația inițială în condiții de detenție, sesizând instanța la 11 iulie 2024 în interiorul termenului de șase luni stabilit prin lege.

Reieșind din raportul administrației Penitenciarul nr.17 Rezina nr.2/2053 din 10 octombrie 2024, (*f.d.21-30*) condamnatul Florea Nicolae s-a aflat în detenție în instituțiile penitenciare după cum urmează:

- **penitenciarul nr. 5 Cahul**: 26.02.2024-08.04.2024;
- **penitenciarul nr. 18 Brănești**: 16.04.2024-10.06.2024;

-**penitenciarul nr. 13-Chișinău**: 25.07.2022-28.11.2022 şi 08.04.2024-16.04.2024.

De rând cu aceasta, la soluționarea plângerii înaintate, Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție instanța națională va ține cont de faptul că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).*

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(cauza Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).*

În acest sens instanța de recurs reține că, în cererea depusă s-a invocat aflarea condamnatului pe parcursul unei perioade de timp în Penitenciarul nr. 5 Cahul, nr. 18 Brănești, nr. 13 Chișinău, în condiții inumane și degradante, care sunt contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Astfel, la examinarea cauzei în recurs, instanța ierarhic superioară analizând raționamentele primei instanței va însuși motivarea soluției prin faptul că, în urma studiului raportul prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 17 Rezina, s-a stabilit că s-a prezentat o informație generală pentru perioada deținerii lui Florea Nicolae în Penitenciarul nr. 5-Cahul, în Penitenciarul nr. 18 Brănești și în Penitenciarul nr. 13-Chișinău cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Florea Nicolae, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m^2 per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la

accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin (2) din Cod de procedură penală).

Subsecvent, Colegiul penal conchide că, prima instanța just a reținut că argumentele reprezentatului Penitenciarului nr. 17 la aceste aspecte sunt declarative și lipsite de suport probatoriu.

Or, în opinia Colegiului penal, prima instanță corect nu a neglijat posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că argumentele din plângerea pendinte sunt justificate.

Probele anexate la raportul instituției penitenciare nu combat argumentele condamnatului Florea Nicolae, iar ca urmare se consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 5-Cahul, în Penitenciarul nr. 18 Brănești și în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, și anume: suprafața de sub limita minimă de 4 m^2 per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere; au depășit nivelul inevitabil de suferință, atingându-se pragul de severitate garantat de art. 3 a Convenției. Or, conform jurisprudenții CtEDO în cauza *Shishanov c. Moldovei din 15 decembrie 2019*, aglomerarea penitenciarelor, cu asigurarea normei de spațiu locativ mai mic de 4 m^2, este suficientă pentru a concluziona, că condițiile de detenție suportate de reclamant au depășit nivelul de gravitate prevăzut de articolul 3 din Convenție.

În situația dictată, instanța de fond cumulând perioadele expuse supra, determinat a stabilit că condamnatul Florea Nicolae s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 5-Cahul, în Penitenciarul nr. 18 Brănești și în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, în total – 264 zile.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CtEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit căreia, instanțele naționale deși au

obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanţa internă, fie prin însuşirea motivelor furnizate de o instanţă inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esenţiale supuse atenţiei sale.

În atare circumstanțe, instanța de recurs reține că instanța de fond a pronunțat o încheiere întemeiată şi motivată, iar în situația în care instanța şi-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care infirmă/afirmă acuzația, permițând părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de apel/recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță *(Hotărârea CtEDO Garcia Ruis versus Spania).*

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de către directorul interimar, comisar de justiție în cadrul Penitenciarului nr. 17-Rezina, Adrian Paterău ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată pe caz, ne având un substrat motivator întru admiterea unei soluții de casare.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a recursului formulat, fapt pentru care îl va respinge, păstrând neschimbată soluția instanței de fond ca fiind una întemeiată și motivată.

În baza celor expuse și în corespundere cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de Procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul directorului interimar, comisar de justiție în cadrul Penitenciarului nr. 17-Rezina, Adrian Paterău împotriva ***încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 26 iunie 2025*** emisă la plângerea **condamnatului Florea Nicolae** împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecător: Cristina Prisacari

Judecători: Aurelia Andronache

Ecaterina Arseni